

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/9766 din 20.06.2024

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (număr unic 384/MJ/2024)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web oficială a Ministerului Justiției, precum și pe portalul guvernamental www.particip.gov.md, fiind asigurat accesul părților interesate la proiect pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

De asemenea, autorul proiectului a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie. În consecință, se constată respectarea etapei esențiale a procesului de asigurare a transparenței procesului de elaborare a deciziilor statuată la art.8 lit.a) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

Prin urmare, având în vedere că proiectul a fost plasat pe paginile web indicate supra, transparența în procesul decizional a fost asigurată.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, proiectul are drept scop *"[...] îmbunătățirea activității INJ și sporirea eficienței Institutului în procesul de formare inițială și continuă. De asemenea, vor fi evitate interpretările eronate ale prevederilor referitoare la competențele CSM și la statutul judecătorului."*

Autorul a mai precizat că, "Finalitățile urmărite de promovarea prezentului proiect de lege sunt următoarele: - Eficientizarea unor aspecte administrative, aferente activității INJ și statutului de audient al INJ [...]; - Includerea audienților INJ în lista persoanelor asigurate medical, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat; [...] - Eficientizarea activității CSM prin înlăturarea prevederilor contradictorii, referitoare la statutul judecătorului și competențele CSM în acest domeniu; [...] - Eficientizarea activității CSM și CSP, în contextul în care membrii colegiilor disciplinare din cadrul ambilor Consilii, precum și candidații la funcțiile vacante sunt în proces de evaluare externă."

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Legii nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Legii nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Legii nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitarea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, Legii nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției, Legii nr.178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor și Legii nr.3/2016 cu privire la Procuratură, fiind reglementate aspectele privind modalitatea de notare în cadrul examenului de absolvire al INJ, verificarea de către SIS a candidaților la funcția de INJ, condițiile de accedere la funcția de director al INJ, răspunderea disciplinară, eliberarea din funcție a directorului INJ, componența comisiilor pentru examenele de admitere, examenele de admitere la INJ, criteriile de evaluare a audienților, evaluarea audienților INJ de către psiholog, componența comisiei pentru examenele de absolvire, obligația de a restitui costul instruirii la INJ, formarea continuă a inspectorilor-judecători și a inspectorilor din Inspekția procurorilor, asigurarea medicală de către Guvern a audienților Institutului Național al Justiției, eliberarea judecătorului din funcție, competența inspekției judiciare, ședințele Consiliului Superior al Magistraturii, atribuțiile Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, interdicțiile și obligațiile judecătorului, cariera judecătorilor, verificarea de către Autoritatea Națională de Integritate a candidaților la funcția de judecător sau procuror.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Potrivit argumentelor prezentate de autor în nota informativă, proiectul vizează promovarea interesului public pentru îmbunătățirea capacităților organizaționale ale Institutului Național al Justiției, eficientizarea unor aspecte administrative specifice activității, precum și eficientizarea activității Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procurorilor, prin eliminarea unor prevederi contradictorii.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

Prin argumentele prezentate în nota informativă, autorul a demonstrat necesitatea elaborării proiectului, respectând în același timp cerințele art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Potrivit notei informative: *”Conform mediei pentru anii 2020-2023, anual în cadrul INJ sunt aproximativ 36 audienți. Drept urmare, în cadrul viitoarelor procese de planificare bugetară, va fi necesar de a identifica resursele necesare pentru a acoperi deficitul format, or, primele de asigurare medicală nu vor fi reținute de la audienții INJ.*

Bursa audienților INJ pentru anul 2024 ar constitui 11.700 lei (ceea ce corespunde cu salariul mediu realizat pentru anul 2023). Din aceasta sumă, în baza Legii 85/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, se rețin lunar 9% pentru asigurarea medicală, ceea ce constituie 1053 lei/lună.

Suma necesară pentru asigurarea medicală a unui audient INJ (raportată la bursa din anul 2024) ar constitui: 1053 lei/lună * 12 luni = 12 636 lei/an.

Menționăm că conform mediei pentru anii 2020-2023, anual în cadrul INJ sunt aproximativ 36 audienți. Pentru comparație, prezentăm numărul mediu de absolvenți INJ pentru ultimii ani: • 2021-40 absolvenți (20 judecători/20 procurori); • 2022-34 absolvenți (15 judecători/19 procurori); • 2023-36 absolvenți (15 judecători/21 procurori).

Drept urmare, suma necesară pentru asigurarea medicală a 36 de audienți va constitui aproximativ: 36 audienți/an * 12636 lei/an = 454 896 lei/an.”

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

- a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]
- c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative,

în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]"

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul reglementează activitatea Institutului Național al Justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de către Ministerul Justiției și are drept scop îmbunătățirea activității INJ și sporirea eficienței Institutului în procesul de formare inițială și continuă. De asemenea, vor fi evitate interpretările eronate ale prevederilor referitoare la competențele CSM și la statutul judecătorului.

Prin proiect se propune modificarea Legii nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Legii nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Legii nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitarea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, Legii nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției, Legii nr.178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor și Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, fiind reglementate aspectele privind modalitatea de notare în cadrul examenului de absolvire al INJ, verificarea de către SIS a candidaților la funcția de INJ, condițiile de accedere la funcția de director al INJ, răspunderea disciplinară, eliberarea din funcție a directorului INJ, componența comisiilor pentru examenele de admitere, examenele de admitere la INJ, criteriile de evaluare a audiențelor, evaluarea audiențelor INJ de către psiholog, componența comisiei pentru examenele de absolvire, obligația de a restitui costul instruirii la INJ, formarea continuă a inspectorilor-judecători și a inspectorilor din Inspekția procurorilor, asigurarea medicală de către Guvern a audiențelor Institutului Național al Justiției, eliberarea judecătorului din funcție, competența inspekției judiciare, ședințele Consiliului Superior al Magistraturii, atribuțiile Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, interdicțiile și obligațiile judecătorului, cariera judecătorilor, verificarea de către Autoritatea Națională de Integritate a candidaților la funcția de judecător sau procuror.

Potrivit argumentelor prezentate de autor în nota informativă, proiectul vizează promovarea interesului public pentru îmbunătățirea capacităților organizaționale ale Institutului Național al Justiției, eficientizarea unor aspecte administrative specifice activității, precum și eficientizarea activității Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procurorilor, prin eliminarea unor prevederi contradictorii.

20.06.2024

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Xenia VAMEȘ , Inspector principal